

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

28 juni 2005

VERZOEKSCHRIFT

**over het beleid inzake overheidssubsidies
in de culturele sector**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media
uitgebracht door de heren Steven Vanackere en Erik Arckens**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Dany Vandenbossche.

Vaste leden:

de heren Erik Arckens, Johan Deckmyn, Werner Marginet, mevrouw Marie-Rose Morel, de heer Jurgen Verstrepen;

de heren Carl Decaluwe, Stefaan De Clerck, Steven Vanackere, Johan Verstreken;

de heer Jean-Marie Dedecker, mevrouw Margriet Hermans, de heer Herman Schueremans;

de heren Bart Caron, Dany Vandenbossche, mevrouw Gracienne Van Nieuwenborgh.

Plaatsvervangers:

mevrouw Marijke Dillen, de heren Pieter Huybrechts, Freddy Van Gaever, Rob Verreycken, Frans Wymeersch;

de dames Vera Jans, Sabine Poleyn, Tinne Rombouts, de heer Johan Sauwens;

mevrouw Patricia Ceysens, de heren Marnic De Meulemeester, Sven Gatz;

de heren Chokri Mahassine, Jan Roegiers, André Van Nieuwkerke.

Toegevoegde leden:

de heer Jos Stassen;

de heer Kris Van Dijck.

INHOUD

	Blz.
1. Procedure.....	4
2. Bespreking van het verzoekschrift.....	4
3. Conclusie	6

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media behandelde op 23 juni 2005 het verzoekschrift van de heer Johan Vincent over het beleid inzake overheidssubsidies in de culturele sector.

1. Procedure

De Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media neemt kennis van het verzoekschrift dat op 6 mei 2005 door de heer Johan Vincent werd ingediend, en door de voorzitter van het parlement als ontvankelijk verzoekschrift aan de Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media werd toegevoegd.

Na onderzoek door de commissieleden werd het verzoekschrift voor bespreking in de commissie geagendeerd op 23 juni 2005.

2. Bespreking van het verzoekschrift

Op verzoek van de commissie legt de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel zijn standpunt over het verzoekschrift voor aan de commissie.

- Standpunt van de heer Bert Anciaux, Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Sport en Brussel

Over het cultuurbeleid in het algemeen

Het komt de minister voor dat het betoog van de heer Johan Vincent is geschreven vanuit een zeker wantrouwen. De minister deelt dit wantrouwen niet. Hij kan de verzoeker dan ook meteen geruststellen: ook hij vindt cultuur te belangrijk om het aan één minister over te laten om een cultuurbeleid uit te stippelen. Cultuurbeleid is een ‘Gesamtkunstwerk’, is een permanente dialoog tussen de sectoren en het beleid, is vaak een schip dat in volle zee nog moet gebouwd worden. Het cultuurbeleid is niet het ding van één minister, maar wordt gedragen door een ganse gemeenschap. Een gemeenschap is per definitie de (mede)beheerder van ‘haar’ kunst en cultuur. De minister wil met het Vlaamse cultuurbeleid dan ook zoveel mogelijk burgers bereiken.

In het cultuurbeleid kiest de minister voor een offensieve, positieve benadering. Hij vertrekt van een geloof in de ‘kracht van’ en niet de ‘klacht over’ mensen en hun projecten. Deze kracht wordt bij uitstek gevonden in het rijke verenigingsleven en de talloze organisaties die de sector cultuur bevolken. Zij vormen een levendig sociaal kapitaal en ze engageren zich vaak in lokale en Vlaamse beleidsprojecten. Ze leveren expertise, maar bovenal bieden ze aan duizenden Vlamingen ruimte voor hun eigen projecten. De minister wil hen daarvoor (h)erkennen en hen intensief bij de beleidsvoering betrekken. Tegelijk wordt daardoor geïnvesteerd in sterke individuen, mensen die ondernemen, verantwoordelijkheid nemen en dragen.

Het voornaamste doel van de gesubsidieerde sector is het dienen van het algemeen belang. Daartoe worden de toegekende subsidies zo optimaal mogelijk besteed. Het gaat hier voornamelijk om verenigingen zonder winstgevend doel. Het niveau van de subsidies moet garanderen dat de actoren hun werk goed en het liefst ook internationaal kunnen doen.

De minister opteert ondubbelzinnig voor een dialogerende bestuursstijl. Deze keuze wordt om twee redenen gemaakt: het maakt het beleid beter, maar tegelijk geeft men hiermee uitdrukking aan het geloof in een interactief beleid, met actieve burgers als mede-eigenaars en mede-regisseurs van hun eigen spel.

Ook het stimuleren van meer interculturaliteit is een stevig leidmotief. Het beleid kiest resoluut voor een samenleving waarin diversiteit en verschillen gestimuleerd en als noodzakelijke maatschappelijke en menselijke waarden op prijs gesteld worden.

Het beleid stelt wel kritische vragen over het bereik van de beleidsinspanningen én van veel van de ondersteunde verenigingen en instellingen. Er zijn immers nog steeds belangrijke maatschappelijke groepen die te weinig genieten van de inspanningen die onze gemeenschap levert, zoals mensen in armoede, sommige etnische minderheden, mensen met een handicap en anderen.

Over internationalisering en meertaligheid

De minister meent dat de internationale dimensie nadrukkelijk aanwezig is. ‘Meer Vlaanderen in Europa in de wereld’, maar evenzeer ‘meer van de wereld in Vlaanderen’ zijn adagio’s die een concrete vertaling krijgen.

Cultuur is doordrongen van de internationale dimensie. Ook voor het cultuurbeleid zijn multi- en bilaterale internationalisering, wereldwijde netwerkvorming en internationale partnerships in gelijkwaardigheid een feit. De internationalisering speelt zich in twee richtingen af: enerzijds wordt Vlaanderen sterk beïnvloed van buitenaf. Internationale en multilaterale fora dwingen Vlaanderen verder te kijken dan de eigen grenzen, Europese regelgevingen en internationale charters en conventies bepalen mee het beleid. Voortdurende migraties borduren bovendien bij de bevolking een steeds hechter ‘patchwork’. Hierdoor worden fysieke en mentale grenzen gesloopt en ontstaan er weldoende en creatieve interculturele kruisbestuivingen. Dit proces leidt in de samenleving soms ook tot fricties. In de andere richting heeft het cultuurrijke Vlaanderen de wereld ook heel wat te bieden, zowel historisch als wat actuele cultuur en sociaal-culturele werking betreft. Deze kansen en troeven moeten ten volle worden benut en uitgespeeld.

Dit beleid wil de internationale werking van het cultuurveld in Vlaanderen verder stimuleren en wil de aanwezigheid van de Vlaamse kunst en cultuur in het buitenland versterken. Daarnaast is het ook belangrijk om acties te ontwikkelen om internationale culturele actoren naar Vlaanderen te brengen en internationale samenwerking en uitwisseling aan te moedigen.

Het is de overtuiging van de minister dat cultuur wezenlijk kan bijdragen tot processen van emancipatie en identiteitsvorming én dat Vlaanderen op cultureel vlak ook heel wat kan opsteken van zijn partners. Een open houding werkt inspirerend.

De Vlaamse overheid beschouwt in deze internationale context Brussel als een knooppunt van internationalisering en een boeiend cultureel ‘laboratorium’. Precies om die reden vindt de minister het van cruciaal belang dat de Vlaamse culturele instellingen hun rol in Brussel optimaal

kunnen spelen. De Brusselse context biedt uitstekende kansen om het Vlaamse cultuurleven onder de internationale aandacht te brengen en het venster op de internationale gemeenschap wijd open te houden.

De meertalige communicatie van culturele instellingen in Vlaanderen en Brussel is niet enkel een evidentie, maar een professionele plicht. Onze huizen stellen zich open voor iedereen. We reiken niet enkel de hand naar de Franstaligen, maar ook naar de Marokkanen, de Turken, de leden van de Europese Unie en alle burgers van de wereld.

We mogen trots zijn dat Vlaanderen in de ganse wereld bekend staat voor zijn hoogstaande cultuur en belangrijke kunstschaten.

De minister wil tijdens deze legislatuur werk maken van een cultureel akkoord tussen de Vlaamse en de Franse Gemeenschap. Een intensieve, structurele en duurzame samenwerking wordt op dit moment verhinderd door het ontbreken daarvan. Niettemin is het duidelijk dat er in de culturele praktijk aanzetten tot samenwerking merkbaar zijn.

Over eigenheid

De Vlaamse cultuuroverheid is ervan overtuigd dat een kwalitatief hoogstaande ontwikkeling van het cultuurveld als geheel én van de individueel betrokken actoren, begint bij de erkenning van de ‘eigenheid’ van de diverse culturele sectoren. Die culturele eigenheid van elke sector wordt geconcretiseerd in een aantal kernopdrachten die de cultuuroverheid wil respecteren en honoreren. Het ene veld is dan ook niet instrumenteel tegenover een ander domein. Het is net de diversiteit – kunst, erfgoed, het sociaal-cultureel verenigingsleven enzovoort – die voor meerwaarde zorgt. De artistieke creatieopdracht van de professionele kunsten, de verzamel-, behoud-, beheers- studie- en ontsluitingstaken van het cultureel erfgoed en de gemeenschapsvormende, educatieve, culturele en maatschappelijke functies van het sociaal-cultureel werk zijn onvervreembare kernopdrachten. Ze zijn essentieel voor de beoogde realisatie van culturele en maatschappelijke rijkdom. Hun belang wordt dan ook onverkort erkend. De Vlaamse overheid schept de voorwaarden om ze te kunnen realiseren en kiest voor prioriteiten.

Voorwaarden scheppen en prioriteiten vastleggen om creativiteit te stimuleren en te ondersteunen, om cultuurproducten die getuigen van onze geschiedenis te bewaren en te ontsluiten en om mensen te emanciperen, houdt een cultuur levendig en actueel. Creativiteit, het collectief geheugen en emancipatie vormen belangrijke voorwaarden voor een verdere ontwikkeling van een (kennis)samenleving en dragen bij tot het algemeen welbehagen en welzijn.

Dit pleidooi – respect voor de culturele eigenheid – mag uiteraard geen alibi zijn voor vereïlandig, verkokering en overmatige profileringsdrang van sectoren en hun instellingen. Over de eigen grenzen kijken, samenwerkingsvormen aftoetsen en aangaan, zichzelf positioneren in de samenleving enzovoort zijn juist verrijkend voor de eigenheid zoals de overheid die voor ogen heeft. Daarom is de overheid ook volop de promotor van ideeën en praktijken die schotten doorbreken.

Over diversiteit

De minister wil binnen het Vlaamse cultuurbeleid de diversiteit die onze samenleving kenmerkt, niet als een probleem duiden, maar eerder omschrijven als een gewenste realiteit. Daarom schuift hij het model van de interculturaliteit ook in het cultuurbeleid expliciet als doelstelling naar voren. Investeren in gemeenschapsvorming en (inter)culturele activering vormt een belangrijke aanzet tot een positief-interculturele samenleving, waarin ieder mens centraal staat.

Nog niet eens zo lang geleden waren onze staatkundige grenzen reële afbakeningen van menselijke interactie. Vandaag kent Vlaanderen – ook letterlijk – geen grenzen meer: Kortrijk lonkt in één verstedelijkt lint naar Lille, het Meetjesland naar Zeeuws-Vlaanderen, Hasselt naar Maastricht. Culturen en gewoonten vloeien aan de randen van onze regio's op een natuurlijke manier in elkaar over. Tegelijk halen we de wereld dagelijks in huis, via televisie, internet en de Chinees om de hoek. De staatsgrenzen maken vandaag meer dan ooit plaats voor een wereld van gemeenschappen, grote en kleine, wereldgericht en buurtgebonden, fysieke en virtuele. Een eenduidige, herkenbare gemeenschap vervaagt, vele culturen schuren tegen elkaar aan. Dit bezorgt sommigen een gevoel van een gebrek aan sturing, maakt mensen onzeker en legt dus een belangrijke verantwoordelijkheid bij de

overheden. Het is dan ook belangrijk om voortdurend en op lange termijn te investeren in een internationaal én een lokaal cultuurbeleid. In dit verband is bijzondere aandacht voor mensen in hun stedelijke omgeving, bijvoorbeeld via sociaal-artistische projecten, essentieel, net als breedsporige educatie. Culturele competentie moet in deze context ook staan voor interculturele competentie.

De minister vindt deze essentiële elementen terug in de culturele praktijk in Vlaanderen. Natuurlijk zijn er verschillen in de manieren waarop de projecten en de instellingen functioneren, en natuurlijk zijn er projecten en instellingen die geen aanwijsbare meerwaarde genereren voor de Vlaamse cultuur. Hij meent echter dat in de bestaande subsidiëringstechnieken voldoende instrumenten ingebouwd zijn om een eventueel disfunctioneren snel op te sporen, bij te sturen of niet langer te ondersteunen. Hij ziet dan ook geen enkele reden om een algemeen wantrouwen uit te spreken tegen de werking van de Vlaamse culturele instellingen en treedt de zienswijze van de verzoeker niet bij.

– Standpunt van de commissie

Na bespreking sluit de commissie zich unaniem aan bij het standpunt van de minister.

3. Conclusie

De commissie meent unaniem dat in de bestaande subsidiëringstechnieken van de culturele sector voldoende instrumenten ingebouwd zijn om een eventueel disfunctioneren snel op te sporen, bij te sturen of niet langer te ondersteunen.

De commissie ziet dan ook geen enkele reden om een algemeen wantrouwen uit te spreken tegen de werking van de Vlaamse culturele instellingen en treedt de zienswijze van de verzoeker niet bij.

De verslaggevers,

Steven
VANACKERE
Erik ARCKENS

De voorzitter,

Dany
VANDENBOSSCHE